

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

Aanvullend onderzoek huismus Snijderssteeg 9 Putten

Opdrachtgever	Aannemersbedrijf M. Vierwind b.v. Halvinkhuizerweg 29 3882 BE Putten
Contactpersoon	Marius Vierwind mariusvierwind@vierwind.nl

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiernummer	2017091
	Versie	Mei.18-v2
	Behandeld door	Lex Groenewold
	Datum	7 mei 2018

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en doel	3
2	Beschrijving situatie	3
2.1	Omschrijving gebied	3
3	Relevante wetgeving	4
3.1	Huismus	4
4	Aanpak aanvullend onderzoek	5
4.1	Gewenste ontwikkeling	5
4.2	Locatiebezoek	5
5	Effecten plan/activiteiten op de huismus	6
5.1	Huismusnesten	6
5.2	Functionele leefomgeving	6
5.3	Vogels algemeen	7
6	Samenvatting en conclusies	7
7	Advies	8
8	Literatuur:	9
	Bijlagen	9

Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Voorbeeldvoorzieningen

1 Aanleiding en doel

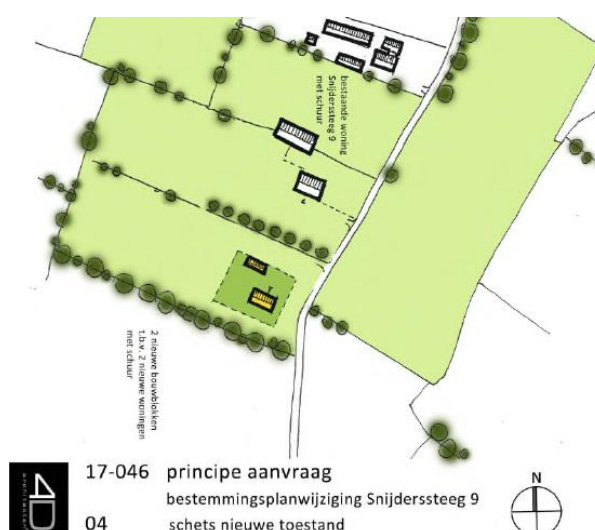
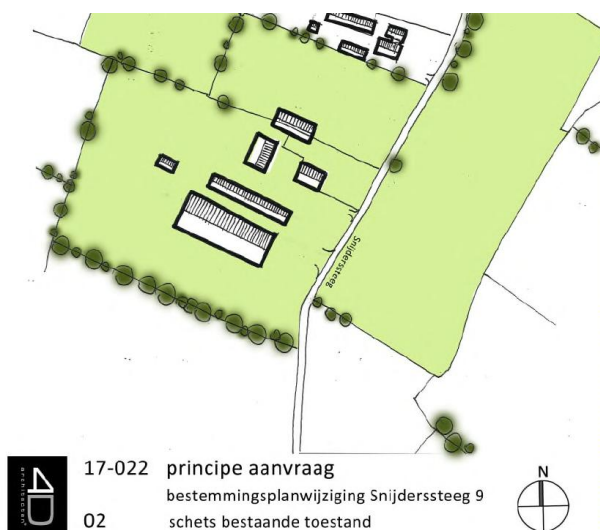
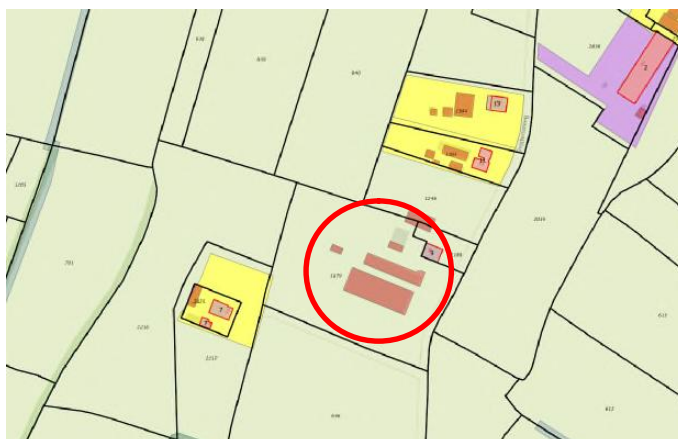
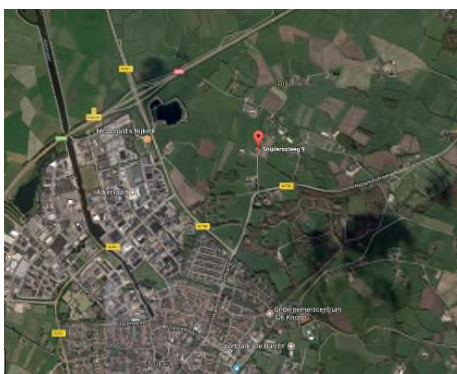
Initiatiefnemer heeft het plan een aantal agrarische opstallen te slopen aan de Snijdersteeg 9 te Putten en daarvoor in de plaats een nieuwe woning te realiseren. Uit het eerste locatiebezoek in maart 2018 bleek dat er huismussen op en rond de te slopen panden aanwezig waren. Daarom is nader onderzoek noodzakelijk.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur is gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

2 Beschrijving situatie

2.1 Omschrijving gebied

Een overzicht van de situatie is weergegeven op de figuren hieronder en in de bijlage. De Snijdersteeg is een weg in het landelijk gebied, aan de grens van de gemeente Putten met Nijkerk en ten noordwesten van de bebouwde kom van Nijkerk. De omgeving is verder overwegend agrarisch georiënteerd, met een mix van woningen en veehouderijbedrijven in de omgeving. Het plangebied zelf bestaat op opstallen, verharding en bemeste weilanden.

Bestaande (links) en gewenste situatie

3 Relevante wetgeving

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden. De Wnb vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De provincie is in de meeste gevallen bevoegd gezag voor ontheffingen en vergunningaanvragen. Voor wat betreft de Europees beschermde soorten is de bescherming niet of nauwelijks gewijzigd (Habitat- en Vogelrichtlijn en Verdrag van Bern en Bonn). Daarmee blijft ook de bescherming van Natura2000 gebieden vrijwel ongewijzigd.

Ook de soortbescherming sluit aan bij de Europese regelgeving, met een aanvullend nationaal deel. De Tabellen 1, 2 en 3 uit de Flora- en Faunawet zijn verdwenen. Alle in het wild voorkomende vogels zijn beschermd (art. 3.1 Wnb, conform Vogelrichtlijn). Verder alle soorten uit de Habitatrichtlijn (strikt beschermde soorten, art. 3.5 Wnb). Tot slot is er nog een lijst met 'Andere soorten'. Deze nationaal beschermde soorten (art. 3.10 Wnb, 1^e lid) zijn aangewezen in de Bijlage bij de Wnb.

In de Wet natuurbescherming staat in art. 3.1 dat het verboden is opzettelijk vogels te vangen of te doden, opzettelijk nesten en rustplaatsen te vernielen of te beschadigen. Het is ook verboden vogels opzettelijk te verstoren, behalve als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort. Gedeputeerde staten kunnen op basis van art. 3.3 ontheffing verlenen voor de verboden in art. 3.1. Hiervoor is dan een wettelijk belang vereist.

In art. 3.1 lid 4 staat verder dat het verboden is vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (lid 5).

3.1 Huismus

Nesten van de huismus vallen onder categorie 2 van de lijst jaarrond beschermde nesten. Het gaat om koloniebroeders, die honkvast zijn en afhankelijk van de bebouwing of biotoop. Het ministerie (EZ / RVO) gaat er van uit dat het verbod op het opzettelijk verstoren of vernietigen van nestplaatsen, art. 3.1 lid 2, betrekking heeft op de functie van de verblijfplaats. Bij behoud van de functionaliteit van de verblijfplaats en de leefomgeving is dan geen sprake van overtreding (bijv. mitigatie door vervangende nestruimte).

Huisemus nabij hondenhok

Behoud van functionaliteit betekent dan:

- tijdens en na de werkzaamheden is de functie behouden
- de functie is behouden voor de betreffende individuen
- de getroffen maatregelen moeten met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid functioneel zijn en/of werken

Een andere uitleg van hetzelfde artikel is dat er altijd een ontheffing nodig is als het nest fysiek verdwijnt. Dus ook als de functionaliteit van verblijfplaats en leefomgeving door mitigatie in stand blijft.

Vooralsnog is onduidelijk welke uitleg (functioneel of fysiek) toelaatbaar is. Waarschijnlijk zal daarover eerst jurisprudentie moeten ontstaan.

De provincie Gelderland gaat er van uit dat in dit soort situaties wel een ontheffing moet worden aangevraagd. Een ontheffing kan alleen worden verleend als voldaan wordt aan in de Wet genoemde voorwaarden:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (locatie, inrichting, werkwijze)
- Er is een geldig belang
  - volksgezondheid of openbare veiligheid
  - veiligheid luchtverkeer
  - bescherming flora en fauna
  - voorkomen schade
- Het mag niet leiden tot verslechtering van de gunstige staat van instandhouding

Onder een gunstige staat van instandhouding wordt verstaan dat er een voldoende grote populatie in een voldoende groot natuurlijk habitat aanwezig is en waarschijnlijk zal blijven en dat ook het verspreidingsgebied niet kleiner wordt.

De provincie heeft aangegeven (mondeling) dat ingeval er voldoende mitigerende maatregelen zijn getroffen, ook een positieve afwijzing mogelijk is.

4 Aanpak aanvullend onderzoek

Bij de uitvoering van het aanvullend onderzoek is de lijn van de Soortenstandaard huismus gevolgd. Op basis van locatiebezoeken zijn de nestplaatsen en het aantal daarvan in beeld gebracht.

Op basis van de uitkomsten zijn maatregelen voorgesteld, om er voor te zorgen dat de functionaliteit van de verblijfplaatsen gegarandeerd blijft. Het advies een ontheffing aan te vragen kan een uitkomst zijn.

4.1 Gewenste ontwikkeling

Het plan omvat de sloop van de agrarische opstallen en realisatie van een tweede woning, met bijgebouw. Deze activiteiten vallen onder de definitie van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling op basis van de Wnb.

4.2 Locatiebezoek

Tijdens locatiebezoeken in maart en april 2018 zijn de woning, de opstallen en het gebied geïnventariseerd. Hierbij is gekeken naar zowel verblijfplaatsen van de huismus als de functionele leefomgeving.

5 Effecten plan/activiteiten op de huismus

Dit hoofdstuk gaat in op de effecten van de plannen op de huismussen in het gebied.

5.1 Huismusnesten

Uit de quickscan bleek dat de huismussen foerageren op het terrein naast het woonhuis en rond het hondenhok. De vogels worden daar ook gevoerd. Verder foerageren de vogels rond de koeienstal, de kippenren en in de omgeving. Er is rond de woning en het hondenhok voldoende dekking in de vorm van bosjes, heggen en bomen. In de stallen zelf zijn verder geen schuilplaatsen of nesten aangetroffen. Tijdens het eerste locatiebezoek (quickscan) leek het er op dat onder het golfplaten van de stal achter en boven het hondenhok mogelijk een verblijfplaats aanwezig was van de huismus. Vanwege de aanwezigheid van de huismus en de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen was nader onderzoek noodzakelijk.

Bij de locatiebezoeken op 14 en 23 maart, 4 en 19 april 2018 is gepost op voldoende afstand van het hondenhok. De mussen waren altijd aanwezig en aan het foerageren. Er is echter niet gebleken dat er ook daadwerkelijk schuil- of nestplaatsen aanwezig zijn onder het dak achter het hondenhok. Wel zijn waarschijnlijke nestplaatsen onder het dak van de garage en in het woonhuis. De garage en het woonhuis blijven bestaan, waardoor geen nesten verloren gaan.

Huismussen nabij hondenhok en te slopen stal

5.2 Functionele leefomgeving

Het gebied en de omgeving is goed geschikt voor de huismus. Naast verblijfplaatsen is er door de aanwezigheid van kippen en koeien en het bijvoeren voldoende voedsel aanwezig. De dekking in de omgeving is prima.

Ook in de wijdere omgeving is een goed mussenbiotoop aanwezig.

De sloop van de stallen heeft daarmee voor de huismus geen negatieve effecten. De realisatie van een nieuwe woning geeft kansen voor nieuwe verblijfplaatsen. De bestaande dekking en tuinen blijven bestaan.

Nu er geen vaste verblijfplaatsen verdwijnen en de functionele leefomgeving in tact blijft, is het aanvragen van een ontheffing voor de huismus niet nodig.

Foerageergebied met dekking

Te behouden garage

5.3 Vogels algemeen

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in een plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli – huismus 15 augustus) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien is dat verboden (art. 3.1 Wnb).

Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels. Is dat niet mogelijk dan dient aantoonbaar te zijn onderzocht (deskundige) dat er geen vernietiging van nesten, eieren of jongen zal plaatsvinden.

6 Samenvatting en conclusies

Initiatiefnemer heeft het plan een aantal agrarische opstallen aan de Snijderssteeg 9 te Putten te slopen en elders op het perceel een nieuwe woning te realiseren. Uit de quickscan bleek dat het gebied onderdeel is van het leefgebied van de huismus. Verder waren er aanwijzingen voor mogelijke jaarrond beschermde nesten, onder de golfplaten achter het hondenhek. Daarom is een aanvullend onderzoek uitgevoerd. Op basis van het aanvullend onderzoek is een aantal conclusies te trekken.

- Het gebied is zeker onderdeel van het leefgebied van de huismus. De soort is in redelijke aantallen op het terrein aanwezig en foerageert veel op het terrein tussen het woonhuis, het hondenhek, de kippenren en de koeienstal.
- De vogels worden actief bijgevoerd. Daar komen naast de huismus ook soorten op af als groenling, koolmees, pimpelmees, merel, grote bonte specht (foto), boomklever, roodborst, kauw en spreeuw.
- Het plangebied is een viermaal bezocht, waarvan tweemaal in april. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de huismus in de te slopen stallen een nestplaats heeft en daar broedt. Er is wel een huismus met nestmateriaal waargenomen. Die vloog naar een naburig perceel. Het lijkt er op dat de huismus ter plaatse van de stallen vooral foerageert. De garage naast het woonhuis blijft gehandhaafd. De aanwezige nestplaatsen in de goot van de garage en in het woonhuis blijven dan ook gespaard.
- De functionele leefomgeving is goed. Er is voldoende nestgelegenheid in de (nabije) omgeving en goede dekkingsmogelijkheden.
- Ook na realisatie van het plan blijft sprake van een goede leefomgeving voor de huismus en komt de functionaliteit van de vaste verblijfplaatsen en de leefomgeving niet in het geding.
- Met de uitvoering van het plan vindt daarmee geen overtreding vindt van de verbodsbepalingen van art. 3.1 Wet natuurbescherming.
- Er zijn wel andere soorten met nestmateriaal gezien, zoals koolmees, pimpelmees en merel. Die broeden in de bosjes en nestkasten naast de stal. Daarvoor geldt de algemene zorgplicht. Alle broedende vogels zijn beschermd.

7 Advies

- Uitvoering van de sloopwerkzaamheden bij voorkeur laten plaatsvinden buiten de broedperiode. Overigens mogen eventuele vroege of late legsels (alle soorten vogels) niet worden verstoord. De beste tijd voor de sloop is dan in oktober of november.
- Bij uitvoering van de werkzaamheden altijd invulling geven aan de 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming), wat inhoudt dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.
- Als onverhoopt tijdens de sloop toch beschermde soorten worden aangetroffen, de werkzaamheden staken tot een passende oplossing is gevonden en daartoe een deskundige inschakelen.
- Door het uitvoeren van bovenbedoelde maatregelen, is overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming te voorkomen.
- Advies (niet verplicht) is in de nieuwbouw een nestvoorziening voor de huismus mee te nemen, zoals een vide of een nestpan.
- Ter ondersteuning van andere soorten is ook aan te bevelen één of twee nestpannen of neststenen voor de gierzwaluw in de nieuwbouw mee te nemen en/of een spouwvoorziening voor vleermuizen.

8 Literatuur:

- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- Eekeren, N. van & F. Smeeding, 2006, Praktijkhandleiding Evenwichtige verschraving van natuurgronden door uitmijnen van fosfaat met grasklaver en kalibemesting.
- Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2008: Soorten van de habitatrichtlijn
- Lange, R., P.Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Huismus 1.0
- BIJ12, Juli 2017 Kennisdocument Steenuil 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Gierzwaluw 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Das 1.0
- Regiebureau Natura2000, Naslagwerk Natura 2000
- Steenuil onder de pannen, Maatregelencatalogus, Landschapsbeheer Nederland 2009
- www.gegevensautoriteitnatuur.nl
- <http://geodata2.prv.gelderland.nl/>
- www.infomil.nl
- <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
- www.natura2000.nl
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.soortenregister.nl
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>
- <http://www.vleermuis.net>
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- www.wetten.nl

Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
5. Voorbeeldvoorzieningen

17-022 principe aanvraag
bestemmingsplanwijziging Snijderssteeg 9
02 schets bestaande toestand
datum 18 april 2017

17-046 principe aanvraag
bestemmingsplanwijziging Snijderssteeg 9
04 schets nieuwe toestand
datum 13 februari 2018

Bijlage 2

Foto's plangebied

maart-april 2018

*Situatie 14 maart
Huismussen foerageren in plangebied*

Groenling

Situatie 23 maart: foeragerende mussen in plangebied

Situatie 4 april 2018: Huismus (links) en grote bonte specht foeragerend in plangebied

Situatie 19 april: Huismussen en grote bonte specht foeragerend in plangebied

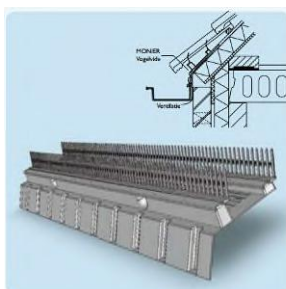
Bijlage 3 Voorbeeld voorzieningen

Huismus

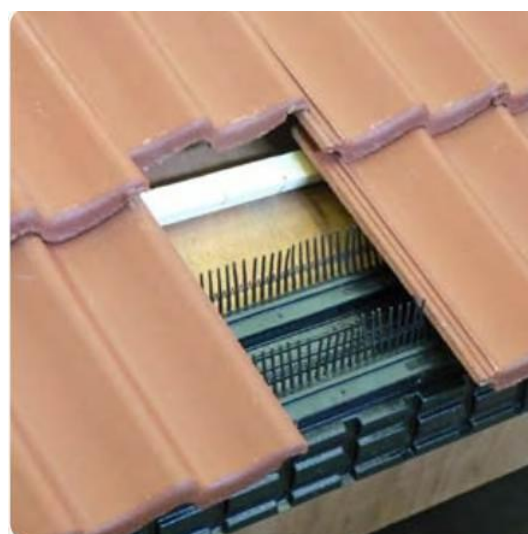
(verplicht indien nesten
verdwijnen)

Mussenflat

Mussenvide

Mussenkast houtbeton

Mussenpot

Mussenpan (Monier)

GBN zet zich in voor de bescherming van gierzwaluwen en onderscheidt zich hierbij door het zonder verstoren monitoren van de broedende vogels met camera's.

Gierzwaluwdakpannen

Moderne daken met standaard goed aansluitende dakpannen bieden, in tegenstelling tot oude daken met iets minder nauwkeurig passende dakpannen, weinig mogelijkheden aan de gierzwaluw om er onder te kunnen kruipen om op de dakpanlatten te kunnen broeden. Om hier een oplossing voor te bieden kunnen zogenaamde gierzwaluwdakpannen geplaatst worden die de gierzwaluwen wel toegang verlenen.

De geboden toegang zorgt ervoor dat gierzwaluwen links en rechts van deze opening een nest kunnen bouwen op de panlatten. Eén opening kan dus voor meer gierzwaluwen nestgelegenheid leveren.

Nestkasten

Neststeen

Verblijfplaatsen realiseren achter boeiboorden of sierlijsten

Ook achter boeiboorden of sierlijsten kunnen gewone dwergvleermuizen verblijfplaatsen hebben. De hierboven omschreven criteria zijn hiervoor eveneens van belang. Het heeft een grote meerwaarde wanneer de ruimte achter de boeiboorden van verschillende gevels met elkaar in verbinding staan, zodat vleermuizen overdag, afhankelijk van de temperatuur, van locatie kunnen wisselen.

Verblijfplaatsen bij dakconstructies

Een eenvoudige manier is om bij dakconstructies gebruik te maken van boeiboorden met een ruimte van 1 centimeter die toegang geven tot het dak. Ook kunnen speciale dakpannen e.d. worden toegepast.

Verblijfplaatsen in muren door middel van inmetselekasten

In Nederland zijn nog weinig positieve resultaten bekend van het gebruik van inmetselekasten door de gewone dwergvleermuis.

Voorbeelden van inmetselekasten (bron: <http://www.schwegler-natur.de>).

